

Komunitné centrá na Slovensku v kontexte legislatívnych zmien

Community centers in Slovakia in the context of legislative changes

Martina Servanská

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n.o., externý doktorand

Recenzent/Review: Mgr. Ing. Jarmila Pagáčová, PhD., MBA
doc. PhDr. Irena Kamanová, PhD.

Submitted/Odoslané: 10. 02. 2024

Accepted/Prijaté: 27. 02. 2024

Abstrakt:

Cieľom výskumu bolo získať názory vybraných účastníkov procesu rozvoja komunitných centier na Slovensku – sociálnych pracovníkov, ktorí pracujú v komunitných centrách. Predmetom výskumu sú názory respondentov na potrebu, priebeh a rizikové prvky uplatňovania legislatívy v oblasti sociálnej služby komunitné centrum. Na základe teoretických poznatkov k danej téme, analýzy súčasného stavu sociálnej služby komunitné centrum a vlastných praktických skúseností sme si stanovili výskumné hypotézy. Vybrané výsledné dáta boli spracované štatistickými metódami. Z výsledkov a ich analýzy sú formulované odporúčania pre prax.

Kľúčové slová: Sociálna služba. Komunitné centrum. Národné projekty. Sociálna práca.

Abstract:

The aim of the research was to obtain the opinions of selected participants in the

development process of community centers in Slovakia – social workers working in community centers. The research subject encompasses the respondents' opinions on the necessity, course, and risk elements of implementing legislation in the field of social service community center. Based on theoretical knowledge on the topic, analysis of the current state of social service community center, and our own practical experiences, research hypotheses were formulated. The selected resultant data were processed using statistical methods. Recommendations for practice are formulated from the results and their analysis.

Keywords: Social Service. Community Center. National Projects. Social Work.

Úvod

Sociálne služby majú nesmierny význam pre stabilitu a rozvoj spoločnosti. Predstavujú základný stabilizačný prvok,

ktorý prispieva nielen k sociálnemu a hospodárskemu rozvoju, ale zohráva aj kľúčovú rolu v poskytovaní podpory zraniteľným skupinám, redukcii sociálnych nerovností a zvyšovaní sociálnej inkluzivity. Tieto aspekty sú nevyhnutné pre udržateľnosť rastu a celkový blahobyt komunit. Cieľom sociálnych služieb nie je len poskytovať krátkodobú pomoc, ale aj podporovať dlhodobú zmenu a rozvoj jednotlivcov a spoločností. Sociálne služby zahŕňajú širokú škálu opatrení a programov zameraných na zlepšenie kvality života jednotlivcov a skupín, ktoré sú vystavené riziku sociálneho vylúčenia, chudoby alebo iných negatívnych sociálnych situácií. Rozvoj v oblasti sociálnych služieb nie je izolovaným javom, ale prebieha vo všetkých sférach spoločnosti, vrátane hospodárskeho rastu a budovania ľudského kapitálu. Investície do sociálnych služieb sú kritické pre každú spoločnosť, ktorá sa snaží o udržateľný rozvoj, a to si vyžaduje aj adekvátne finančné zdroje. Komunitné centrá, ako jedna z novších foriem sociálnych služieb na Slovensku, majú potenciál prelomiť tieto cykly a prispieť k sociálnej integrácii a rozvoju jednotlivcov a spoločností. Legislatívne ukotvené v roku 2014, komunitné centrá sa stretávajú s neustálymi zmenami právnych predpisov a výzvami, ktoré vyplývajú z ich implementácie. Paralelne k týmto výzvam boli vytvorené národné projekty, ktoré

poskytujú systematickú podporu týmto centrá.

Cieľom tejto práce je poskytnúť pohľad na súčasný stav, legislatívne aspekty a fungovanie komunitných centier na Slovensku. To zahŕňa identifikáciu možností a rizikových prvkov pri uplatňovaní legislatívy, ktorá ovplyvňuje rozvoj týchto centier, ako aj vymedzenie a charakterizáciu kľúčových pojmov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb komunitnými centrami. Práca sa ďalej zameriava na identifikáciu problematických oblastí nielen v právnych predpisoch, ale aj v rámci národných projektov, a na základe toho predkladá návrhy na zlepšenie súčasnej situácie. Práca využíva kvantitatívny dotazníkový prieskum na komplexné zhodnotenie situácie.

Súčasný stav riešenej problematiky

V súčasnosti by komunitné centrá mohli zohrávať kľúčovú úlohu v spoločnosti, pretože majú potenciál poskytovať miestnym komunitám priestor pre vzdelávanie, kultúrnu výmenu a spoločenské interakcie. Ich účel a vplyv na miestne prostredie sú neustále formované dynamickým kontextom, ktorý zahŕňa sociálne, ekonomické a technologické zmeny. Aby sme porozumeli súčasnému stavu komunitných centier na Slovensku, je nevyhnutné venovať pozornosť najmä

dvom kľúčovým aspektom: financovaniu a legislatíve. Práca sa zameriava na zdôraznenie dôležitosti tejto problematiky a na potrebu hľadať riešenia, ktoré podporia udržateľný rozvoj komunitných centier a ich pozitívny dopad na miestne spoločenstvá.

Cieľ výskumu

Cieľom empirickej časti bolo analyzovať a zhodnotiť vývoj komunitných centier na Slovensku od roku 2014, s dôrazom na udržateľnosť ich financovania a posilnenie spolupráce s miestnymi samosprávami. Hlavným zameraním je dosiahnuť nielen rozvoj samotných sociálnych služieb, ale predovšetkým prispievať k celkovému rozvoju spoločnosti.

Vo výskume bola použitá kvantitatívna metóda – dotazníkové zisťovanie a oslovili sme sociálnych pracovníkov, ktorí pracujú v komunitných centrách.

Celkový výskumný súbor pozostával z 244 subjektov poskytujúcich sociálne služby v komunitných centrách, pričom medzi nimi bolo 55 neverejných poskytovateľov a 189 verejných poskytovateľov, ktorí sú miestnymi orgánmi a zabezpečujú sociálne služby ako súčasť verejného sektora. Títo poskytovatelia boli identifikovaní v Informačnom systéme sociálnych služieb,

spravovanom Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. V samotnom registri je uvedených celkovo 461 poskytovateľov, avšak dochádza k duplicitě v dôsledku rozličných foriem poskytovania sociálnych služieb. Z týchto 461 poskytovateľov, 244 komunitných centier poskytuje svoje služby ambulantom formou, ktorá je relevantná z hľadiska dosahu na komunitu, rozvoj a financovanie sociálnej služby v dlhodobom aspekte.

Pri skúmaní všetkých komunitných centier na Slovensku sme pristúpili k výberu reprezentatívnej vzorky (výberový súbor), aby sme mohli efektívnejšie analyzovať a generalizovať výsledky a použili metódu stratifikovaného náhodného výberu a váženého výberu, keďže bolo dôležité zabezpečiť, aby bola vzorka vybraná tak, aby odzrkadľovala celú populáciu poskytovateľov a aby boli výsledky výskumu generalizovateľné. Na výpočet reprezentatívnej vzorky sme aplikovali výpočet pomeru verejných a neverejných poskytovateľov: Pomer verejných poskytovateľov bol 189 delene 244, čo je približne 0,775 alebo 77,5%. Pomer neverejných poskytovateľov bol 55 delene 244, čo je približne 0,225 alebo 22,5%. Použili sme vypočítané pomery na určenie počtu verejných a neverejných poskytovateľov vo vzorke o veľkosti 150:

- Verejní poskytovatelia vo vzorke:
 $150 * 0,775 \approx 116$
- Neverejní poskytovatelia vo vzorke: $150 * 0,225 \approx 34$

Výskumné hypotézy

H1: Existuje štatisticky významný nárast v počte novozriadených komunitných centier po roku 2014 v porovnaní s obdobím pred rokom 2014, čo môže byť spojené s legislatívnymi zmenami alebo zmenami v politike financovania týchto inštitúcií.

Indikátor - Zvýšený počet komunitných centier po roku 2014.

Ukazovateľ - Áno, nastal výraznejší nárast komunitných centier od roku 2014.

H2: Existuje rozdiel medzi aktuálnou legislatívou a identifikovanými potrebami komunity v oblasti rozvoja komunitných centier, čo sa prejavuje v rozpore medzi pravidlami financovania a činností, ako sú definované zákonom, a potrebami komunity.

Indikátor: Nutnosť legislatívnych zmien na podporu rozvoja komunitných centier.

Ukazovateľ: Áno, potreba ďalších legislatívnych zmien je identifikovaná.

H3: Existuje významný rozdiel vo fungovaní komunitných centier pred rokom 2014 a po roku 2014.

Indikátor: Prínosy doterajších legislatívnych zmien pre komunitné centrá.

Ukazovateľ: Hodnotenie rozvoja a prínosov predchádzajúcich zmien.

H4: Existuje štatisticky významný vzťah medzi veľkosťou obce a spoluprácou s komunitným centrom.

Indikátor: Potreba legislatívneho zakotvenia úlohy zodpovedných orgánov pri rozvoji komunitných centier.

Ukazovateľ: Existencia legislatívnych opatrení na posilnenie role obcí v kontexte komunitných centier.

Výsledky

V tejto kapitole sa venujeme interpretácii a analýze výsledkov získaných z dotazníkového zisťovania. Celkovo bolo distribuovaných 150 dotazníkov, z ktorých bolo získaných 73 vyplnených a platných odpovedí. Táto odpoveďová miera 48,67% je v súlade s obvyklými štandardmi pre tento typ prieskumu.

Údaje získané z dotazníkov boli spracované s využitím Google Formulárov, ktorý poskytol efektívny spôsob zberu a prvého spracovania dát, a následne analyzované pomocou softvéru JASP, ktorý je rozšíreným nástrojom pre štatistickú analýzu. Pri spracovaní údajov bol kladený dôraz na prehľadnosť a interpretovateľnosť výsledkov, preto boli vytvorené tabuľky a

grafy, ktoré poskytujú vizuálny prehľad o odpovediach respondentov.

Každý graf a tabuľka je doplnený o stručný komentár, ktorý sumarizuje a interpretuje získané dáta. Tieto komentáre sú zamerané na vysvetlenie významu a dôsledkov údajov pre výskumnú otázku. Kde je to vhodné, údaje sú predstavené v absolútnych číslach, ako aj v percentuálnom vyjadrení, aby sa zabezpečila ich lepšia porovnateľnosť a pochopenie.

V nasledujúcich sekciách sme podrobne analyzovali odpovede na jednotlivé položky dotazníka. Diskutované boli trendy, vzorce a možné korelácie medzi rôznymi premennými. V prípade, že sa v analýze objavili štatisticky významné rozdiely alebo výsledky, boli tieto zdôraznené a podrobne skúmané z hľadiska ich potenciálneho vplyvu na oblasť výskumu.

Tabuľka č.1 Veková štruktúra respondentov

VEK	POČET	PERCENTÁ
do 30	14	19,18
od 30 – do 45	28	38,36
nad 45 rokov	31	42,47

Zdroj: Vlastný výskum

Väčšina oslovených respondentov spadá do vekovej skupiny od 30 do 45

rokov (42,47 %). Táto skupina má najvyšší podiel respondentov. Tieto údaje naznačujú, že najväčší záujem o účasť v prieskume prejavili jedinci vo vekovej kategórii "od 30 do 45 rokov", nasledovaní skupinou "nad 45 rokov". Najmenšiu účasť sme zaznamenali v najmladšej vekovej skupine "do 30 rokov". Kumulatívne je 61,644% respondentov mladších ako 45 rokov.

Tabuľka č.2 Rozdelenie podľa pohlavia

POHLAVIE	POČET	PERCENTÁ
Muž	16	21,92
Žena	57	78,08

Zdroj: Vlastný výskum

Ženy predstavujú väčšinu respondentov, s percentuálnym zastúpením 78,08 %. Muži tvoria menšinu s percentuálnym zastúpením 21,92 %. Sociálna práca je odvetvie, ktoré je historicky viac spojené so ženami. Toto zastúpenie žien v sociálnej práci môže mať vplyv na to, kto je ochotný a pripravený sa zúčastniť na výskume v oblasti sociálnej práce. Rôzne pohlavia môžu pristupovať k sociálnej práci s rôznymi perspektívami a prístupmi, na čo zameriame pozornosť vo vyhodnotení dotazníkového zisťovania. Prevažné zastúpenie žien môže mať vplyv

na dynamiku tímu a prístup k určitým sociálnym otázkam.

Tabuľka č.3 Rozdelenie podľa stupňa vzdelania

STUPEŇ VZDELANIA	POČET	PERCENTÁ
Stredoškolské	6	8,22
Vysokoškolské I. stupňa	10	13,70
Vysokoškolské II. stupňa	57	78,08

Zdroj: Vlastný výskum

Vzdelanostná štruktúra respondentov vlastného výskumu ukazuje, že dominantnú časť tvoria jedinci s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa (78,08%). Tento údaj odráža vysoký stupeň vzdelania v rámci skúmanej vzorky a môže súvisieť so zameraním výskumu. Respondenti s vysokoškolským vzdelaním I. stupňa predstavujú 13,70%, zatiaľ čo účastníci so stredoškolským vzdelaním tvoria najmenšiu skupinu, iba 8,22%.

Je pozitívnym zistením, že sociálnu prácu vykonávajú jedinci, ktorí prešli rozsiahlou vysokoškolskou prípravou, pretože to naznačuje, že služby poskytované klientom môžu byť na vyššej úrovni, vďaka hlbšiemu porozumeniu sociálnych teórií, metodológii výskumu

a intervencie, a to napriek tomu, že výnimka zo zákona umožňovala do konca roku 2023 v niektorých prípadoch vykonávanie sociálnej práce aj osobám bez vysokoškolského vzdelania, a teda sa zdôrazňuje dôležitosť odbornej prípravy na vysokoškolskej úrovni.

Tabuľka č.4 Štruktúra respondentov podľa veľkosti lokality

OBEC	POČET	PERCENTÁ
Malá	27	36,99
Stredná	35	47,95
Veľká	11	15,07

Zdroj: Vlastný výskum

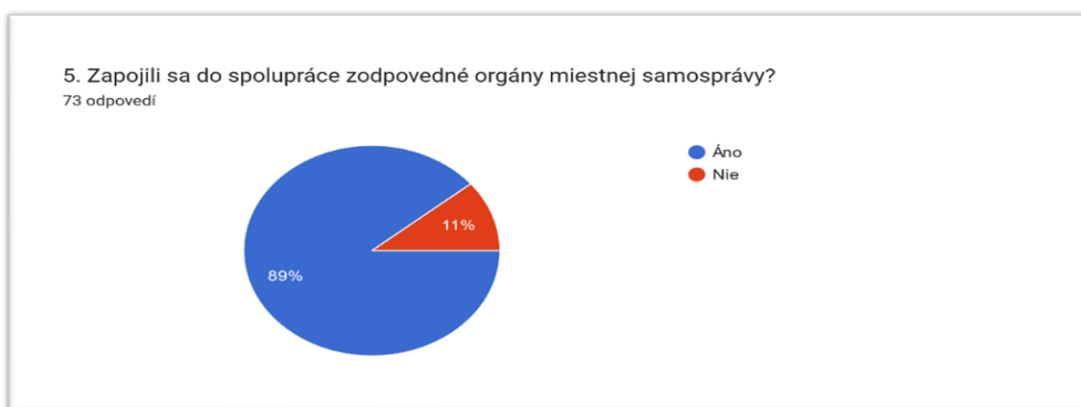
V rámci realizovaného výskumu bola skúmaná štruktúra respondentov s ohľadom na veľkosť lokality, v ktorej komunitné centrá pôsobia. Analýza odhalila, že majoritnú časť vzorky tvoria respondenti zo stredne veľkých obcí (47,95%). Tento údaj môže signalizovať, že stredné obce sú kľúčové pre fungovanie komunitných centier, možno vďaka rovnováhe medzi dostupnosťou zdrojov a potrebou komunitných služieb, ktoré centrá poskytujú. Respondenti z malých obcí zastupujú významný podiel (36,99%) a poukazujú na to, že komunitné centrá majú silnú prítomnosť aj v menších komunitách. Tento fakt môže odrážať potrebu po

lokálnych zdrojoch a podpore, ktoré komunitné centrá poskytujú, a zároveň zdôrazňuje ich úlohu pri budovaní sociálnej súdržnosti a posilňovaní komunitného života v týchto oblastiach. Napriek očakávaniám je zastúpenie veľkých obcí v rámci vzorky najnižšie, s podielom 15,07%. Tento údaj naznačuje, že výzvy súvisiace s poskytovaním komunitných služieb vo veľkých mestách môžu byť odlišné a že komunitné centrá v týchto oblastiach možno čelia špecifickým prekážkam, ako sú vyššie náklady na prevádzku, konkurencia s inými poskytovateľmi služieb, alebo komplexnejšia sociálna dynamika, ktorá si vyžaduje adaptáciu služieb na diverznejšie potreby.

V predchádzajúcich tabuľkách a grafe sme sa venovali demografickej

charakteristike respondentov. Z výsledkov vyplýva, že dominantnú časť vzorky tvoria ženy, ktoré predstavujú viac než 78 percent. Ďalej sme zistili, že väčšina respondentov pôsobí v komunitných centrách umiestnených v malých a stredných obciach. Zatiaľ čo len niečo viac než 15,07 percent respondentov je zamestnaných vo veľkých mestách a obciach. V prvom segmente dotazníka sme sa zamerali na otázku spolupráce komunitných centier s miestnymi samosprávami. Skúmali sme nielen existenciu takto zameranej spolupráce, ale aj jej kvalitu z pohľadu respondentov, ktorí sú priamo zapojení do činností komunitných centier alebo sú s ich pracou dobre oboznámení.

Graf č. 1 Zapojenie sa orgánov miestnej samosprávy

Zdroj: Vlastný výskum

V ďalšej časti práce sme sa podrobne venovali preskúmaniu vzťahu medzi komunitnými centrami a miestnymi samosprávami. Z analýzy získaných dát vyplynulo, že až 89%

respondentov potvrdzuje, že miestne samospráv vykazujú záujem o spoluprácu s komunitnými centrami v rámci svojich obcí. Tento pozoruhodný údaj svedčí o tom, že komunitné centrá sú vnímané ako kľúčoví aktéri v sociálnej sfére, pričom ich úloha a poslanie sú široko akceptované a podporované na úrovni samospráv. Rozdelením respondentov na základe ich veku a zapojenia samosprávy. Podľa tabuľky "Spolupráca s obcami – veková štruktúra" môžeme pozorovať rozdielne distribúcie veku medzi respondentami, ktorí uviedli, že sú zapojení do samosprávy, a tými, ktorí nie sú.

Tabuľka č.5 Spolupráca s obcami – veková štruktúra

Zapojenie samosprávy	Vek	Frekvencia	Percentá	Validita Percent	Kumulatívny percentuálny podiel
Nie	Do 30 rokov	4	50,000	50,000	50,000
	Nad 45 rokov	3	37,500	37,500	87,500
	Od 30 do 45 rokov	1	12,500	12,500	100,000
	Spolu	8	100,000		
Áno	Do 30 rokov	10	15,385	15,385	15,385
	Nad 45 rokov	28	43,077	43,077	58,462
	Od 30 do 45 rokov	27	41,538	41,538	100,000
	Spolu	65	100,000		

Zdroj: Vlastný výskum

Medzi respondentami, ktorí nepotvrdili zapojenie samosprávy do spolupráce s komunitným centrom, tvoria najväčšiu skupinu jedinci vo veku do 30 rokov, ktorí predstavujú 50% (n=4). Táto skupina je nasledovaná respondentami nad 45 rokov, ktorí tvoria 37,5% (n=3), a najmenší podiel majú respondenti vo veku od 30 do 45 rokov s 12,5% (n=1). Celkový počet respondentov, ktorí nie sú zapojení do samosprávy, je 8, čo predstavuje 100% tejto podskupiny.

Na druhej strane, medzi respondentmi, ktorí potvrdili zapojenie samosprávy do spolupráce s komunitným centrom, je výrazne vyšší počet účastníkov. Respondenti nad 45 rokov predstavujú najväčšiu skupinu s 43,077% (n=28), tesne nasledovaní respondentmi vo

veku od 30 do 45 rokov s 41,538% (n=27). Najmenšiu skupinu tvoria mladší respondenti do 30 rokov s 15,385% (n=10). Celkový počet respondentov zapojených do samosprávy je 65, čo tvorí 100% tejto podskupiny.

Z týchto údajov vyplýva, že medzi respondentmi, ktorí nepotvrdili zapojenie samosprávy do spolupráce s komunitným centrom, prevládajú mladší jedinci, zatiaľ čo medzi tými, ktorí spoluprácu potvrdili sú všetky vekové kategórie pomerne rovnomerne zastúpené s miernou prevahou staršej populácie. Tieto rozdiely môžu naznačovať, že mladší ľudia na pozícii sociálny pracovník v komunitnom centre môžu mať menej skúseností alebo príležitostí na spoluprácu so samosprávou, alebo môžu pociťovať, že existujúce prístupy a metódy spolupráce neodpovedajú ich očakávaniam či potrebám komunity. Výraznejšia prítomnosť staršej generácie sociálnych pracovníkov medzi tými, ktorí potvrdili spoluprácu, môže naznačovať, že majú lepšie vybudované pracovné vzťahy a siete, ktoré im umožňujú efektívnejšie spolupracovať s miestnou samosprávou. Taktiež je však možné, že mladší sociálni pracovníci môžu mať tendenciu vnímať existujúce štruktúry a procesy spolupráce medzi samosprávou a komunitnými centrami kriticky, čo by mohlo viesť ku kritickejšiemu hodnoteniu ich zapojenia. Môžu byť otvorenejší novým prístupom a inovatívnym riešeniam, ktoré by sa mohli odlišovať od tradičných metód, a teda môžu byť nespokojní s tým, ako sú tieto partnerstvá aktuálne uskutočňované.

Mladšia generácia sociálnych pracovníkov môže tiež mať iné názory na to, aké by mali byť priority komunitného centra a akým spôsobom by malo centrum spolupracovať so samosprávou. Táto kritická perspektíva nie je nutne negatívna; môže to byť impulz pre inovácie a zlepšenia v spôsobe, akým sú komunitné služby poskytované a spravované.

Tabuľka č.6 Spolupráca s obcami - veľkosť obce

Zapojenie samosprávy	Veľkosť obce	Frekvencia	Percentá	Validita Percent	Kumulatívny percentuálny podiel
Nie	Päť až dvadsať tisíc – stredná obec	2	25,000	25,000	25,000
	Do päť tisíc - malá	2	25,000	25,000	50,000

Tabuľka č.6 Spolupráca s obcami - veľkosť obce

Zapojenie samosprávy	Veľkosť obce	Frekvencia	Percentá	Validita Percent	Kumulatívny percentuálny podiel
	Nad dvadsať tisíc – veľká obec	4	50,000	50,000	100,000
	Spolu	8	100,000		
Áno	Päť až dvadsať tisíc – stredná obec	33	50,769	50,769	50,769
	Do päť tisíc - malá	25	38,462	38,462	89,231
	Nad dvadsať tisíc – veľká obec	7	10,769	10,769	100,000
	Spolu	65	100,000		

Zdroj: Vlastný výskum

Predchádzajúca tabuľka poskytuje prehľad o frekvencii spolupráce medzi samosprávami a komunitnými centrami v obciach rozdielnych veľkostí a údajov je zrejmé, že spolupráca je častejšia v menších a stredných obciach. V obciach s počtom obyvateľov do päť tisíc, ktoré sú kategorizované ako malé, je spolupráca zaznamenaná v 25 prípadoch (38,462% zo všetkých prípadov spolupráce), zatiaľ čo stredné obce s počtom obyvateľov od päť do dvadsať tisíc evidujú 33 prípadov spolupráce (50,769% zo všetkých prípadov spolupráce). Naopak, veľké obce s populáciou nad dvadsať tisíc obyvateľov vykazujú nižšiu frekvenciu spolupráce, s iba 7 prípadmi (10,769% zo všetkých prípadov spolupráce). Tento trend sa opakuje aj v prípadoch, kde samosprávy nespolupracujú s komunitnými centrami, kde veľké obce dominujú s 4 prípadmi zo 8 (50% z tých, ktoré nespolupracujú).

Tieto výsledky naznačujú, že samosprávy v menších a stredných obciach môžu mať bližší a častejší kontakt s komunitnými centrami, možno kvôli menšiemu počtu obyvateľov a pretože menšie komunity môžu byť súdržnejšie a viac orientované na miestne aktivity. V veľkých obciach môže byť administratívna záťaž a byrokracia výraznejšia, čo môže spôsobiť, že spolupráca s komunitnými centrami je menej frekventovaná a menej intenzívna.

Tabuľka č.7 Spolupráca s obcami - vzdelanie respondentov

Zapojenie samosprávy	Vzdelanie	Frekvencia	Percentá	Validita Percent	Kumulatívny percentuálny podiel
Nie	Stredoškolské	2	25,000	25,000	25,000
Nie	Vysokoškolské I. stupňa	3	37,500	37,500	62,500
	Vysokoškolské II. stupňa	3	37,500	37,500	100,000
	Spolu	8	100,00		
Áno	Stredoškolské	4	6,154	6,154	6,154
	Vysokoškolské I. stupňa	7	10,769	10,769	16,923
	Vysokoškolské II. stupňa	54	83,077	83,077	100,000
	Spolu	65	100,00		

Zdroj: Vlastný výskum

Medzi sociálnymi pracovníkmi, ktorí uviedli, že ich samospráva neprejavuje záujem o spoluprácu s komunitným centrom, je rozloženie pomerne rovnomerné medzi tými, čo majú vzdelanie na úrovni I. a II. stupňom vysokoškolského vzdelania, pričom každá z týchto skupín predstavuje 37,500% odpovedí. Zaujímavé je, že percentuálny podiel sociálnych pracovníkov so stredoškolským vzdelaním je v tejto kategórii tiež významný, a to 25,000%. To môže naznačovať, že vzdelanie nemusí byť primárnym faktorom ovplyvňujúcim zapojenie samosprávy.

Na druhej strane, keď sa samospráva zapája do spolupráce s komunitným centrom, väčšina sociálnych pracovníkov (83,077%) má vysokoškolské vzdelanie II. stupňa. To naznačuje, že vyššia úroveň vzdelania môže byť spojená s lepším zapojením alebo väčšou efektivitou v spolupráci so samosprávou. Sociálni pracovníci so stredoškolským vzdelaním predstavujú len malý podiel (6,154%), čo môže poukazovať na to, že vyššia úroveň vzdelania môže byť preferovaná alebo vyžadovaná pre účinnú spoluprácu s orgánmi samosprávy.

Z týchto údajov môžeme odvodiť, že vzdelanie môže byť kľúčovým faktorom pri spolupráci samosprávy s komunitnými centrami.

Tabuľka č.8 Spolupráca s obcami – rodové rozdelenie

Zapojenie samosprávy	Pohlavie	Frekvencia	Percentá	Validita Percent	Kumulatívny percentuálny podiel
Nie	Muž	4	50,000	50,000	50,000
	Žena	4	50,000	50,000	100,000
	Spolu	8	100,000		
Áno	Muž	12	18,462	18,462	18,462
	Žena	53	81,538	81,538	100,000
	Spolu	65	100,000		

Zdroj: Vlastný výskum

Medzi sociálnymi pracovníkmi, ktorí uviedli, že ich samospráva neprejavuje záujem o spoluprácu s komunitným centrom, je rozdelenie podľa pohlavia rovnaké – 50% mužov a 50% žien. Tento výsledok by naznačoval, že pohlavie nemá vplyv na absenciu spolupráce medzi samosprávou a komunitnými centrami.

V prípade, že samospráva spolupracuje s komunitným centrom, údaje ukazujú výraznú prevahu žien (81,538%) oproti mužom (18,462%). Táto disproporcja môže odrážať celkové zastúpenie žien v sociálnej práci, kde ženy tradične tvoria väčšinu pracovníkov v tomto sektore. Môže to teda byť odrazom celkovej genderovej nerovnováhy v profesii, skôr než indikátorom toho, že by pohlavie samotné malo priamy vplyv na spoluprácu s komunitnými centrami.

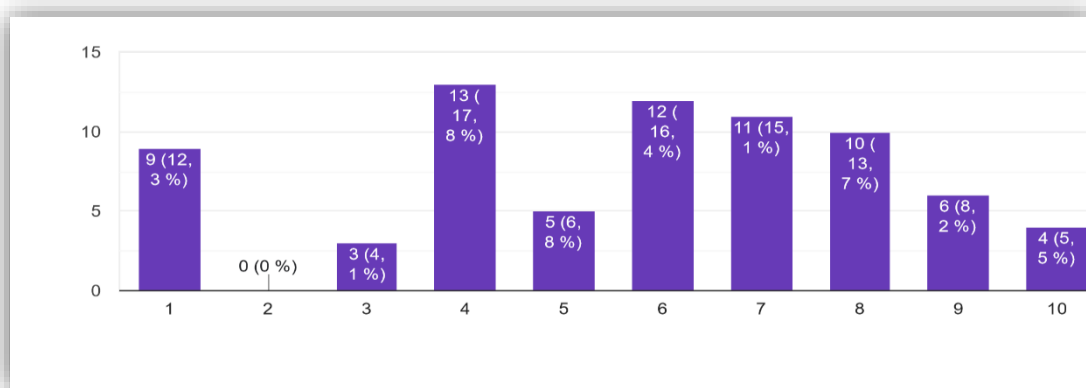
Na vyhodnotenie predchádzajúcich otázok sme využili metódu deskriptívnej štatistiky na analyzovanie súboru dát získaných z vlastného výskumu. Deskriptívna štatistika nám umožnila sumarizovať a prezentovať základné črty našich údajov týkajúcich sa zapojenia samosprávy v komunitných centrách. Sústredili sme sa hlavne na frekvenciu zapojenia v závislosti od veľkosti obce, vzdelania a pohlavia respondentov.

Pomocou tejto metódy sme získali prehľad o distribúcii odpovedí a mohli sme identifikovať vzory a trendy, ktoré nám poskytli základ pre ďalšiu analýzu a interpretáciu. Pre každú kategóriu sme vypočítali frekvencie, percentuálne podiely, validné percentá a kumulatívne percentuálne podiely, čo nám umožnilo lepšie pochopiť štruktúru našich dát a poskytlo základ pre diskusiu a konklúzie. Napríklad, pri analýze zapojenia samosprávy podľa veľkosti obce sme zistili, že samosprávy v menších obciach vykazujú vyššiu frekvenciu spolupráce s komunitnými centrami. Pri skúmaní vplyvu vzdelania sme zase pozorovali, že

väčšina sociálnych pracovníkov, ktorí uviedli spoluprácu so samosprávou, má vysokoškolské vzdelanie II. stupňa. Analýza založená na pohlaví nám ukázala významnú prevahu žien v spolupracujúcich samosprávach, čo reflektuje možné zastúpenie žien v oblasti sociálnej práce.

Metóda deskriptívnej štatistiky bola preto kľúčová pre poskytnutie objektívneho a kvantitatívneho základu pre naše poznatky a umožnila nám efektívne komunikovať zistenia v kontexte výskumnej práce.

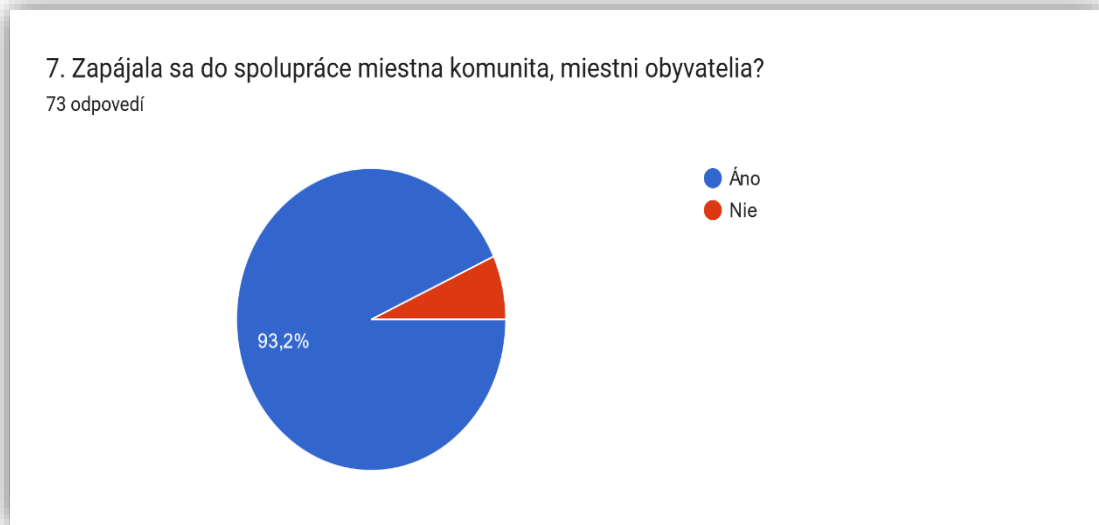
Graf č.2 Miera spolupráce

Zdroj: Vlastný výskum

V rámci predmetnej otázky sme vyhodnotili spoluprácu so zodpovednými orgánmi miestnej samosprávy. Účastníci boli požiadaní, aby na škále od jedna do desať ohodnotili mieru tejto spolupráce, kde jedna predstavovala minimálnu a desať maximálnu mieru spolupráce. Deskriptívna štatistická analýza, ktorá bola vykonaná na základe 73 platných odpovedí, zaznamenala priemernú hodnotu spolupráce na úrovni 5,726, čo naznačuje, že spolupráca je hodnotená približne v strede hodnotiacej škály, s dôrazom na to, že stále existuje priestor pre jej zlepšenie. Štandardná odchýlka 2,562 ukazuje na určitú variabilitu v odpovediach, čo znamená, že skúsenosti respondentov sa líšili. Najnižšia zaznamenaná miera spolupráce bola 1, zatiaľ čo najvyššia dosiahla hodnotu 10, čo naznačuje, že niektoré samosprávy môžu mať veľmi dobrú spoluprácu, zatiaľ čo iné majú značný priestor na zlepšenie. Tieto zistenia poskytujú užitočný prehľad o aktuálnej situácii a sú dôležité pre formuláciu odporúčaní pre zlepšenie spolupráce medzi komunitnými centrami a miestnymi samosprávami.

Graf č.3 Zapojenie miestnej komunity

Zdroj: Vlastný výskum

V tejto otázke sme sa zameriavali na zapojenie miestnej komunity a obyvateľov do spolupráce s komunitným centrom. Konkrétne sme sa zamerali na to, ako sa miestna komunita a obyvatelia angažujú v spolupráci s komunitným centrom. Cieľom bolo zistiť mieru záujmu o vzájomnú spoluprácu. Z celkového počtu 73 sociálnych pracovníkov, ktorí sa zúčastnili prieskumu, 68 (čo predstavuje približne 93 %) potvrdilo zapojenie miestnych obyvateľov, zatiaľ čo 5 (približne 7 %) uviedlo, že k takému zapojeniu nedochádza. Tieto zistenia poukazujú na pozitívny trend v angažovanosti občanov v rámci komunitných projektov, čo je dôležité pre rozvoj sociálnych služieb a podporu sociálnej súdržnosti.

Výsledky naznačujú výraznú tendenciu k aktívnej účasti miestnych komunit a obyvateľov na spolupráci s komunitným centrom. Táto vysoká miera zapojenia môže byť indikátorom silnej sociálnej kohézie a efektívnych komunikačných kanálov medzi sociálnymi pracovníkmi a občanmi. Aktívne zapojenie miestnej komunity je zároveň kľúčové pre úspech sociálnych programov a iniciatív, keďže zabezpečuje, že služby sú zamerané na skutočné potreby obyvateľov a zároveň podporuje ich angažovanosť a zodpovednosť.

Tabuľka č. 9 Zapojenie miestnej komunity – výsledky podľa veku respondentov

Zapojenie miestnej komunity	Vek respondenta	Frekvencia	Percent	Validita Percent	Kumulatívny percentuálny podiel
Nie	Do 30 rokov	2	40,000	40,000	40,000
	Nad 45 rokov	3	60,000	60,000	100,000
	Od 30 do 45 rokov	0	0,000	0,000	100,000
	Spolu	5	100,000		
Áno	Do 30 rokov	12	17,647	17,647	17,647
	Nad 45 rokov	28	41,176	41,176	58,824
	Od 30 do 45 rokov	28	41,176	41,176	100,000
	Spolu	68	100,000		

Zdroj: Vlastný výskum

Frekvenčná analýza poukazuje na rozdiely v percepcii zapojenia miestnej komunity do činnosti komunitného centra, keď sa pozrieme na vekové skupiny respondentov. Z celkového počtu 5 respondentov, ktorí vnímali, že miestna komunita sa nezapája, dvoch (40%) bolo vo veku do 30 rokov, zatiaľ čo troch (60%) tvorili sociálni pracovníci nad 45 rokov. Pozoruhodné je, že v kategórii od 30 do 45 rokov nebol zaznamenaný žiaden negatívny názor na zapojenie komunity.

Na druhej strane, pozitívne vnímanie zapojenia je výraznejšie u starších vekových skupín, pričom sociálni pracovníci nad 45 rokov a tiež tí vo vekovej skupine od 30 do 45 rokov tvoria po 28 respondentov (41,176% pre každú skupinu), ktorí potvrdili zapojenie komunity. Mladší sociálni pracovníci do 30 rokov, hoci v menšom počte, ale predsa len so zastúpením 12 (17,647%) respondentov, tiež pozitívne hodnotili zapojenie komunity.

Tieto údaje naznačujú silnú tendenciu k pozitívnemu vnímaniu spolupráce so strany respondentov v dvoch starších vekových skupinách, zatiaľ čo mladší sociálni pracovníci môžu byť voči tejto spolupráci kritickejší alebo môžu mať odlišné predstavy o tom, ako by malo takéto zapojenie vyzerieť. Možné dôvody pre túto divergenciu môžu zahŕňať:

1. Rozdielne očakávania v dynamike a inovácii spolupráce, kde mladší môžu preferovať moderné prístupy.
2. Zmeny v životnom štýle a dôraz na digitálnu komunikáciu, ktoré môžu formovať predstavy o komunitnej spolupráci.

3. Odlišné záujmy a hodnoty, ktoré môžu ovplyvniť, na čo mladá generácia kladie dôraz v rámci komunity.
4. Preferencia digitálnych foriem zapojenia, ktoré sú bližšie mladšej generácii, ale môžu byť prehliadnuté komunitným centrom.
5. Vplyv sociálnych médií a online komunikácie, ktorý môže meniť očakávania od účasti na komunitných projektoch.

Celkový pohľad na výsledky z 73 respondentov odhaľuje, že 68 (93,15%) z nich pozitívne vníma zapojenie miestnej komunity do spolupráce s komunitným centrom, zatiaľ čo len 5 (6,85%) tento názor nezdieľa. Tieto nálezy svedčia o silnej podpore spolupráce medzi miestnou komunitou a komunitným centrom naprieč rozličnými vekovými skupinami.

Tabuľka č.10 Zapojenie miestnej komunity – výsledky podľa pohlavia respondentov

POHLAVIE	ÁNO	PERCENTÁ	NIE	PERCENTÁ
Muž	14	87,5	2	12,5
Žena	54	94,74	3	5,26

Zdroj: Vlastný výskum

Podrobný pohľad na odpovede rozdelené podľa pohlavia respondentov ukázal, že z 16 mužov pracujúcich v komunitnom centre 14 (87,5%) vnímalo zapojenie miestnej komunity ako aktívne, zatiaľ čo 2 (12,5%) hodnotili situáciu opačne. Naopak, zo 57 žien pracujúcich v komunitnom centre 54 (94,74%) potvrdilo zapojenie miestnej komunity, kým len 3 (5,26%) hodnotili zapojenie ako nedostatočné.

Zistenia poukazujú na to, že ženy v danej oblasti majú tendenciu vnímať vyššiu mieru zapojenia miestnej komunity v porovnaní s ich mužskými kolegami. Tento rozdiel môže byť odrazom subjektívnych skúseností, ktoré sú ovplyvnené množstvom faktorov, vrátane sociokultúrnych očakávaní alebo individuálnych interakcií s komunitnými členmi.

Na základe týchto poznatkov môžeme konštatovať, že pohlavie sociálnych pracovníkov je významným faktorom, ktorý ovplyvňuje hodnotenie úrovne zapojenia miestnej komunity.

Tabuľka č. 11 Zapojenie miestnej komunity – výsledky podľa vzdelania respondentov

Spolupráca komunita	Vzdelanie	Frekvencia	Percent	Validita Percent	Kumulatívny percentuálny podiel
Nie	Stredoškolské	0	0,000	0,000	0,000
	Vysokoškolské I. stupňa	2	40,000	40,000	40,000
	Vysokoškolské II. stupňa	3	60,000	60,000	100,000
	Spolu	5	100,000		
Áno	Stredoškolské	6	8,824	8,824	8,824
	Vysokoškolské I. stupňa	8	11,765	11,765	20,588
	Vysokoškolské II. stupňa	54	79,412	79,412	100,000
	Spolu	68	100,000		

Zdroj: Vlastný výskum

Z tabuľky č. 11 vyplýva zaujímavý vhľad do vzťahu medzi vzdelaním respondentov a mierou zapojenia sa komunity do činností komunitného centra, teda mierou spolupráce. Zistenia naznačujú, že respondenti s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa majú oveľa väčšiu pravdepodobnosť aktívneho zapájania komunity do činnosti komunitného centra, pričom tvoria až 79,412% z tých, ktorí uviedli, že sa obyvatelia miestnej komunity kde pôsobí komunitné centrum, do takýchto aktivít zapájajú. Naopak, v kategórii respondentov, ktorí zapojenie komunity neuviedli, prevládajú tiež respondenti s vysokoškolským vzdelaním, no ich celkový počet je len 5, čo je v porovnaní so zapojenými pracovníkmi značne nižšie číslo.

Zaujímavým je, že v skupine tých, ktorí nezapájajú miestnu komunitu do aktivít komunitného centra, neevidujeme žiadnych respondentov so stredoškolským vzdelaním, čo by mohlo naznačovať ich vyššiu motiváciu alebo nemožnosť zastávať pozíciu, kde by bolo zapájanie komunity možné alebo požadované. V skupine zapájajúcich komunitu sa respondenti so stredoškolským vzdelaním vyskytujú, no ich podiel je relatívne nízky (8,824%), čo môže

svedčiť o tom, že pre efektívnejšie zapájanie komunity je potrebné vyššie vzdelanie a súvisiace kompetencie.

Tieto údaje poukazujú na dôležitosť vyššieho vzdelania pre prácu v komunitných centrách a zdôrazňujú potrebu prehodnotiť vzdelávacie programy pre sociálnych pracovníkov. Môže to viesť k záveru, že investovanie do vzdelávania sociálnych pracovníkov, najmä do programov s dôrazom na praktické zručnosti potrebné pre komunitnú prácu, by mohlo mať priaznivý vplyv na ich schopnosť zapájať miestnych obyvateľov do aktivít, ktoré komunitné centrá ponúkajú. Táto potreba sa zdá byť obzvlášť naliehavá v prípade pracovníkov s nižším stupňom vzdelania, ktorí by mohli mať menšie možnosti pre zapojenie do komunitnej práce a mohli by tak prísť o príležitosti na plnohodnotné využitie svojho potenciálu v sociálnej práci.

Tabuľka č.12 Zapojenie sa miestnej komunity – veľkosť obce

Veľkosť obce	Spolupráca komunita		
	Nie	Áno	Spolu
Päť až dvadsať tisíc – stredná obec	2	33	35
Do päť tisíc - malá	0	27	27
Nad dvadsať tisíc – veľká obec	3	8	11
Spolu	5	68	73

Chi-Squared Tests

	Hodnota	df	p
X ²	9,247	2	0,010
N	73		

Zdroj: Vlastný výskum

Z kontingenčnej tabuľky vidíme, že väčšina obcí (68 z 73) sa podieľa na spolupráci v komunite bez ohľadu na veľkosť. V stredných obciach (5.000 – 20.000 obyvateľov) je účasť na spolupráci komunity vysoká, s 33 z 35 obcí uvádzajúcich spoluprácu. V malých obciach (do 5.000 obyvateľov) je účasť dokonca 100%, keďže všetky obce (27) sa zapájajú do spolupráce. Vo veľkých obciach (nad 20.000 obyvateľov) je účasť nižšia, ale stále prevláda zapojenie, s 8 z 11 obcí uvádzajúcich spoluprácu.

Chi-kvadrát test nezávislosti, ako je uvedené v druhej časti, ukazuje hodnotu chi-kvadrát štatistiky 9,247 s 2 stupňami voľnosti. Prislúchajúca p-hodnota je 0,010, čo naznačuje, že existuje štatisticky významný vzťah medzi veľkosťou obce a spoluprácou komunity. S takouto nízkou p-hodnotou môžeme zamietnuť nulovú hypotézu, ktorá predpokladá nezávislosť medzi týmito dvoma premennými, a predpokladať, že existuje vzťah medzi veľkosťou obce a úrovňou spolupráce v komunite.

Uvedené výsledky je možné interpretovať tak, že veľkosť obce môže mať vplyv na zapojenie obyvateľov do komunitných aktivít. Špecificky, zdá sa, že menšie a stredne veľké obce majú tendenciu mať vyššiu mieru zapojenia v porovnaní s veľkými obcami. Tento vzťah by mohol byť dôsledkom silnejších sociálnych väzieb alebo menšej anonymity v menších komunitách, ktoré podporujú spoluprácu a participáciu. Tieto zistenia by mohli byť východiskom pre ďalšie kvantitatívne aj kvalitatívne výskumy, ktoré by preskúmali konkrétne faktory, ktoré prispievajú k väčšej alebo menšej účasti v rôznych typoch obcí.

Tabuľka č.13 Spolupráca komunita – spolupráca obec

Spolupráca obec	Spolupráca komunita		
	Nie	Áno	Spolu
Nie	3	5	8
Áno	2	63	65
Spolu	5	68	73

Chi-Squared Tests

	Hodnota	df	p
X ²	13,230	1	< 0,001
N	73		

Zdroj: Vlastný výskum

Tabuľka č.14 Spolupráca komunita – miera spolupráce obec

Miera spolupráce obce	Spolupráca komunita		
	Nie	Áno	Spolu
1	3	6	9
3	0	3	3

Tabuľka č.14 Spolupráca komunita – miera spolupráce obec

Miera spolupráce obce	Spolupráca komunita		Spolu
	Nie	Áno	
4	0	13	13
5	0	5	5
6	0	12	12
7	0	11	11
8	1	9	10
9	1	5	6
10	0	4	4
Spolu	5	68	73

Chi-Squared Tests

Hodnota df p		
X ²	14,485	8 0,070
N	73	

Zdroj: Vlastný výskum

V rámci tejto otázky sme považovali za prínosné zistiť, či existuje vzťah medzi spoluprácou obce a komunity. Získané dáta sme spracovali v analytickom softvéri JASP a výsledky naznačujú, že existuje významná súvislosť medzi úrovňou spolupráce obce a účasťou na spolupráci s komunitou.

Prvá kontingenčná tabuľka ukazuje, že z 73 skúmaných obcí 65 z nich spolupracuje s obcou aj s komunitou, zatiaľ čo 5 obcí neudržiava spoluprácu s obcou, ale zapája sa do spolupráce s komunitou, a len 3 obce neudržiavajú spoluprácu ani s obcou ani s komunitou. Tento nález naznačuje silnú spojitosť medzi oboma typmi spolupráce, čo môže byť dôsledkom synergického efektu vzájomnej podpory medzi obecnou správou a občianskymi iniciatívami. Chi-kvadrát test, ktorý bol použitý na vyhodnotenie štatistickej významnosti týchto pozorovaní, poskytol hodnotu chi-kvadrátu 13,230 s jedným stupňom voľnosti a p-hodnotou < 0,001. Tento výsledok výrazne prekračuje tradičnú hranicu štatistickej významnosti ($p < 0,05$), čo umožňuje zamietnuť nulovú hypotézu o nezávislosti medzi spoluprácou obce a spoluprácou komunity.

Druhá kontingenčná tabuľka poskytla detailnejší pohľad na mieru spolupráce obce, kategorizovanú od 1 do 10. Výsledky odhalili, že obce s vyššou mierou spolupráce majú tendenciu byť aktívnejšie v spolupráci s komunitou. Napriek tomu výsledky chi-kvadrát testu s hodnotou 14,485, 8 stupňami voľnosti a p-hodnotou 0,070 neumožňujú štatisticky významné zovšeobecnenia, pretože p-hodnota neprekračuje prahovú hodnotu významnosti 0,05.

Tieto zistenia by mohli byť relevantné pre formuláciu politik a strategické rozhodovanie na obecnej úrovni. Poukazujú na potrebu posilnenia vzájomnej spolupráce medzi obecnými orgánmi a občianskymi skupinami, čo môže viesť k lepšiemu zapojeniu občanov a zvýšenej efektívnosti lokálnych iniciatív. Je však dôležité poznamenať, že kým existuje pozitívna korelácia medzi spoluprácou obce a komunity, ďalšie kvantitatívne a kvalitatívne štúdie by mohli byť potrebné na pochopenie príčinných mechanizmov, ktoré tento vzťah riadia, a na identifikáciu ďalších potenciálnych modulujúcich faktorov.

Tabuľka č. 15 Miera spolupráce komunita

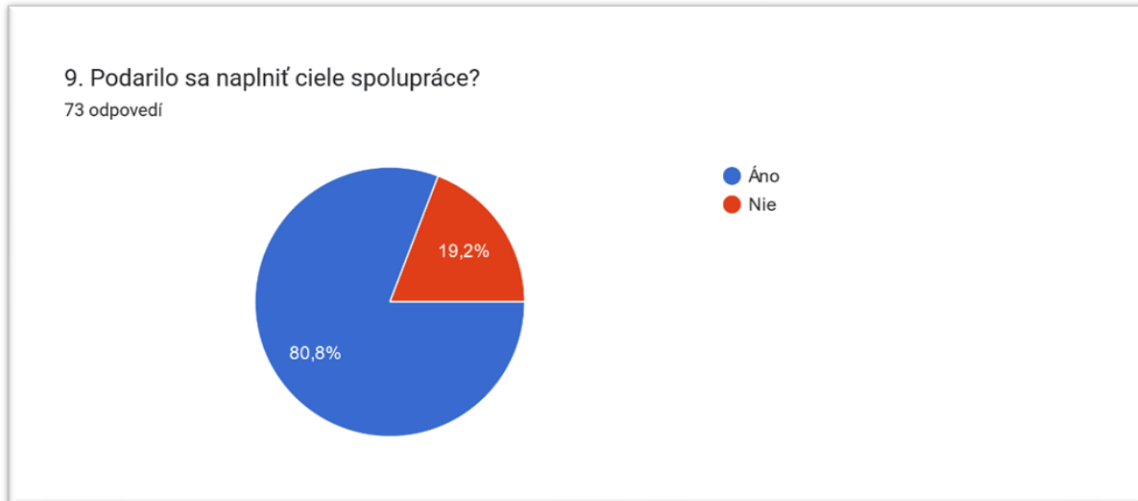
	Miera spolupráce komunita
Platných odpovedí	73
Modálna hodnota	4,000
Medián	6,000
Priemer	5,548
Štandardná odchýlka	1,922
Minimum	1,000
Maximum	9,000

Zdroj: Vlastný výskum

V rámci výskumu úrovne spolupráce komunity bolo zhromaždených 73 platných odpovedí. Na základe získaných dát boli vykonané deskriptívne štatistické analýzy, ktoré poskytujú ucelený pohľad na vnímanú úroveň spolupráce. Priemerná hodnota spolupráce bola 5,548, čo naznačuje, že respondenti hodnotili spoluprácu komunity ako relatívne vysokú. Mediánová hodnota 6,000 poukazuje na to, že polovica respondentov vnímala úroveň spolupráce vyššie a polovica nižšie než táto stredná hodnota. Najčastejšie sa vyskytujúca hodnota bola 4,000, z čoho vyplýva, že určitý podiel respondentov hodnotil spoluprácu komunity na tejto úrovni. Variabilita odpovedí, vyjadrená štandardnou odchýlkou 1,922, hovorí o relatívne konzistentnom hodnotení spolupráce s tendenciou k priemeru. Rozsah hodnôt od

najnižšej (minimum 1,000) po najvyššiu (maximum 9,000) ukazuje na diverzitu vnímanej úrovne spolupráce v rámci komunity. Možnosť maximálnej miery spolupráce s hodnotou 10 neuviedol ani jeden z respondentov.

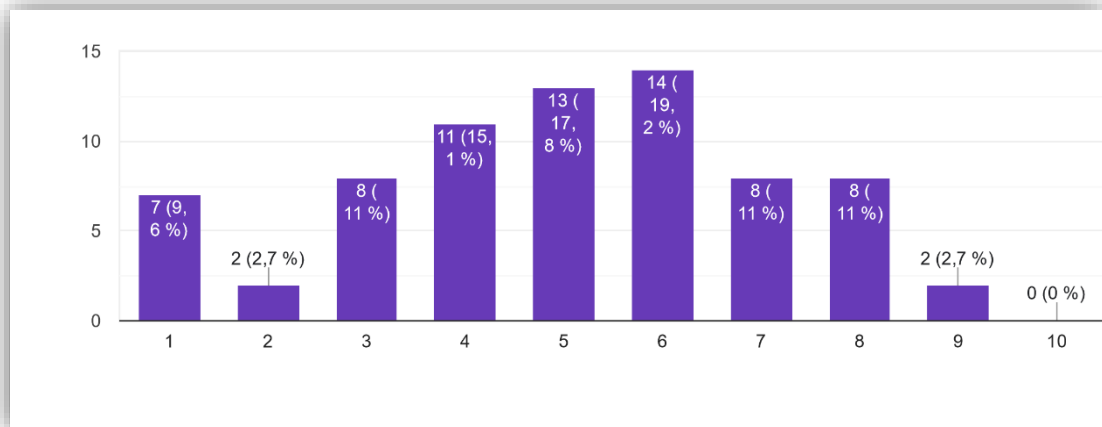
Graf č.4 Naplnenie cieľov spolupráce - komunita

Zdroj: Vlastný výskum

Z celkového počtu 73 respondentov, ktorí odpovedali na otázku o naplnení cieľov spolupráce s komunitou, 59 z nich (čo je približne 80,82%) odpovedalo "áno", zatiaľ čo 14 respondentov (približne 19,18%) odpovedalo "nie". Na základe týchto údajov môžeme konštatovať, že výsledky naznačujú, že väčšina respondentov považuje ciele spolupráce s komunitou za naplnené. Podiel tých, ktorí odpovedali kladne, je výrazne vyšší v porovnaní s počtom negatívnych odpovedí, čo naznačuje, že spolupráca s komunitou je vnímaná ako úspešná. Výsledky môžu byť ovplyvnené rôznymi formami skreslenia, ako je selekčné skreslenie spôsobené tým, že respondenti môžu skresliť svoje odpovede tak, aby boli vnímané ako sociálne žiaducejšie avšak pri miere účasti, by sme mohli povedať, že výsledky dotazníkového šetrenia poukazujú na to, že ciele spolupráce s komunitou boli vo všeobecnosti dosiahnuté.

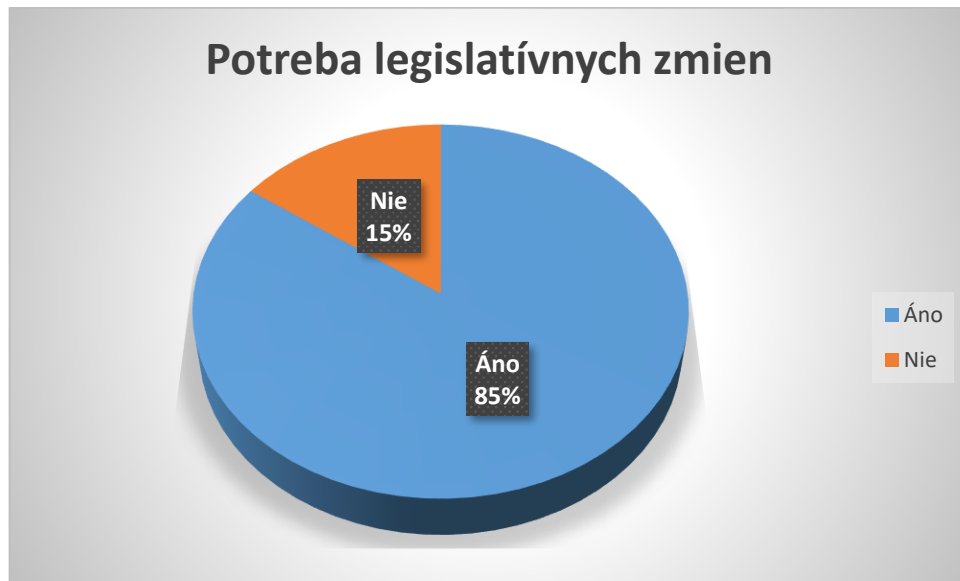
Graf č.5 Miera naplnenie cieľov spolupráce - komunity

Zdroj: Vlastný výskum

Súbor pre zisťovanie miery spolupráce v komunite tvorilo 73 respondentov a dokazovaním sme zistili, že mediánová hodnota je 6,00, čím sa potvrdzuje silná tendencia k ochote spolupráce obyvateľov. Priemerná hodnota miery spolupráce sa mierne odlišuje a dosahuje hodnotu 5,548, čo ukazuje na prítomnosť nižších skóre, ktoré mierne znížili celkový priemer. Zaujímavým zistením je, že najvyššia možná hodnota miery spolupráce, 10, nebola označená ani jedným respondentom, čo poukazuje na to, že v percepcii respondentov neexistuje úplne ideálna spolupráca alebo je veľmi zriedkavá. Táto informácia môže naznačovať prítomnosť určitých obmedzení alebo výziev, s ktorými sa zamestnanci komunitného centra stretávajú pri implementácii spolupracujúcich iniciatív. Rozsah údajov je 8, čo ukazuje na rozdiel medzi najnižšou (1) a najvyššou zaznamenanou hodnotou (9), čím sa potvrdzuje, že údaje sa pohybujú v širokom spektre hodnôt, ale stále v rámci očakávaných limitov v kontexte spolupráce. Tieto štatistické zistenia dohromady naznačujú, že v skúmanej komunite existuje všeobecná tendencia k spolupráci, aj keď s priestorom na zlepšenie alebo dosiahnutie vyšších úrovní spolupráce. V kontexte výskumnej práce by sme mohli interpretovať tieto údaje ako indikátor toho, že aj keď je spolupráca v komunite pomerne silná, stále existujú bariéry, ktoré bránia dosiahnutiu najvyššej možnej úrovne spolupráce, akou je hodnota 10, ktorú nezaznamenal žiadny respondent. Toto pozorovanie poskytuje základ pre ďalšiu analýzu príčin a potenciálnych riešení pre zvýšenie úrovne spolupráce v komunite a aj preto sme sa v ďalšej časti zamerali na nevyhnutnosť legislatívnych zmien, potrebných pre rozvoj činnosti komunitných centier.

Graf č. 6 Nutnosť legislatívnych zmien

Zdroj: Vlastný výskum

V predchádzajúcich otázkach sme sa prioritne zameriavali hodnotením respondentov činnosti komunitných centier a ich interakcie s komunitou a v tomto kontexte sa otázka legislatívnych zmien javí ako kľúčová. Analyzované odpovede zo zberu dát ukazujú, že drvivá väčšina respondentov, konkrétne 62 zo 73 respondentov komunitných centier (84,932%), považuje legislatívne zmeny za nevyhnutné. Tento výsledok odráža pociťovanú potrebu po zmene súčasného stavu, ktorá môže byť motivovaná skúsenosťami pracovníkov s existujúcimi legislatívnymi rámcami a ich vplyvom na efektívnosť a účinnosť ich práce v komunite.

Prevažujúci pocit potreby zmeny môže byť tiež spojený s predchádzajúcimi zisteniami výskumnej práce, ktoré naznačili priestor pre zlepšenie kompetencií pracovníkov a pre hlbšie zapojenie komunity do spolupráce. Toto poukazuje na to, že súčasná legislatíva možno nedostatočne podporuje rozvoj potrebných kompetencií alebo nevytvára dostatočné stimuly alebo prostriedky pre aktívnejšiu spoluprácu medzi komunitným centrom a komunitou. Tieto môžu zahŕňať, ale nie sú obmedzené na, zvýšenie flexibility v poskytovaní služieb, podpora odbornej prípravy a vzdelávania pracovníkov, zlepšenie komunikačných kanálov medzi komunitnými centrami a komunitami, zabezpečenie financovania alebo aj posilnenie partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom.

V rámci štruktúry dotazníka sa otázka číslo 12 Aké konkrétne legislatívne zmeny by ste považovali za prospešné pre rozvoj komunitných centier?. Predmetná otázka bola formulovaná ako otvorená a označená ako nepovinná, určená pre tých respondentov, ktorí na predchádzajúcu otázku odpovedali kladne, teda potvrdili potrebu legislatívnej zmeny. V rámci tejto otázky mali respondenti možnosť na dobrovoľnej báze uviesť konkrétne legislatívne zmeny, ktoré by podľa

ich názoru prispeli k rozvoju komunitných centier. Táto otázka poskytla respondentom priestor pre vyjadrenie vlastných postrehov a nápadov, čo umožnilo získať detailnejšie informácie o ich skúsenostiach a očakávaniach.

V rámci výskumnej práce bola vykonaná analýza odpovedí 73 respondentov, ktorí sú sociálnymi pracovníkmi vykonávajúcimi pracovné činnosti v komunitných centrách. Z celkového počtu respondentov 62 potvrdilo potrebu legislatívnej zmeny, avšak len 56 z nich poskytlo konkrétne slovné hodnotenie danej potreby. Pre účely hlbšieho pochopenia týchto hodnotení bola vykonaná dvojica analytických prístupov: frekvenčná analýza a kvalitatívna obsahová analýza.

Frekvenčná analýza bola použitá na kvantifikáciu a identifikáciu najčastejšie sa vyskytujúcich tém z textových odpovedí. K tomuto účelu boli všetky odpovede prečítané a rozčlenené do kategórií založených na kľúčových pojmoch a frázach, ktoré sa v odpovediach opakovali. Každá kategória bola následne spočítaná a zaznamenaná, aby sme získali prehľad o frekvencii ich výskytu. Súčasne s frekvenčnou analýzou bola vykonaná kvalitatívna obsahová analýza, ktorá sa zameriavala na interpretáciu a pochopenie podstaty a kontextu odpovedí. Tento prístup zahŕňal detailné čítanie a interpretáciu textových dát, aby sa odhalil hlbší význam vyjadrení respondentov. Tento proces umožnil nielen identifikovať prominentné témy, ale aj poskytol ucelený pohľad na názory, skúsenosti a návrhy respondentov.

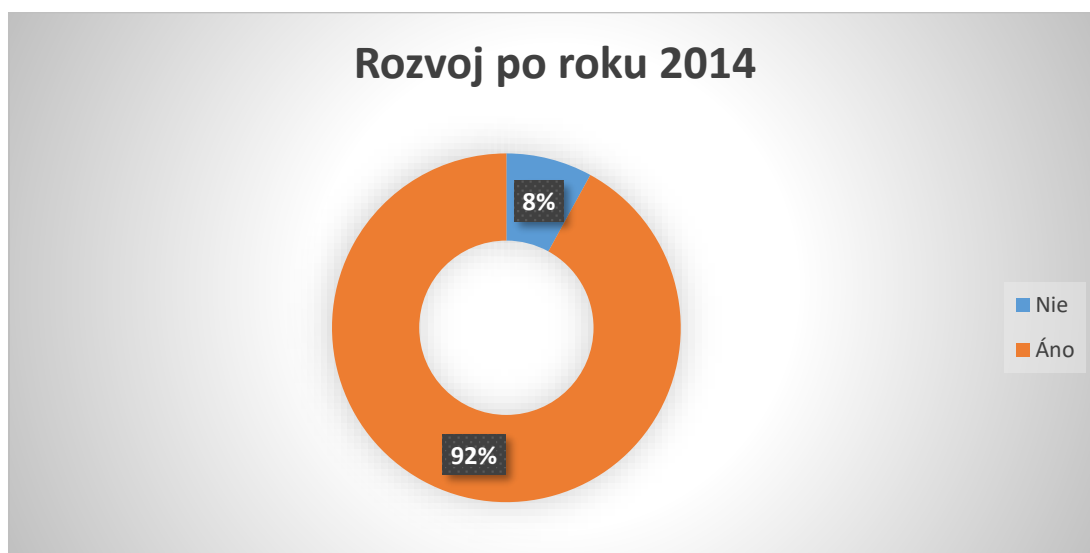
Výsledky týchto analýz naznačujú nasledujúce frekvencie pre výskyt kľúčových tém:

1. **Financovanie (výskyt v 22 odpovediach):** Respondenti často poukazovali na problémy so stabilným a adekvátnym financovaním komunitných centier, čo naznačuje potrebu legislatívnych zmien v tejto oblasti.
2. **Rozšírenie služieb a cieľových skupín (11 odpovedí):** Táto téma odhalila potrebu rozšíriť pôsobnosť komunitných centier na širšiu komunitu a nie len na znevýhodnené alebo ohrozené klienti.
3. **Podpora zo strany samosprávy (9 odpovedí):** Nedostatočná účasť a podpora zo strany miestnej samosprávy bola identifikovaná ako bariéra, ktorú je možné riešiť prostredníctvom legislatívnych iniciatív.
4. **Kompetencie a ohodnotenie pracovníkov (8 odpovedí):** Kvalifikácia a finančné ocenenie zamestnancov komunitných centier boli zdôraznené ako kľúčové faktory k zabezpečeniu kvality poskytovaných služieb.
5. **Integrácia a spolupráca (6 odpovedí):** Téma integrácie a spolupráce medzi rôznymi skupinami obyvateľstva odhalila potrebu legislatívnych úprav, ktoré by podporili tieto aspekty komunitnej práce.

Kvalitatívna obsahová analýza umocnila pochopenie, že legislatívne zmeny by mali byť komplexné a mali by zohľadňovať špecifické potreby a výzvy, s ktorými sa komunitné centrá stretávajú. Respondenti navrhovali, aby nová legislatíva prihliadala na potrebu stabilného financovania, väčšej flexibility v službách, podporu zo strany samospráv, profesionálny rozvoj pracovníkov, a inkluzívne prístupy k integrácii a kooperácii v komunite. Tieto návrhy sú odrazom hlbšej potreby pochopenia každodennej praxe a výziev komunitných centier, a súčasne poukazujú na potrebu štrukturálnych zmien na legislatívnej úrovni.

V ďalšej otázke v rámci dotazníkového zisťovania sme sa pýtali našich respondentov, či podľa ich názorov a skúseností došlo po roku 2014 k rozvoju komunitných centier na Slovensku.

Graf č. 7 Rozvoj po roku 2014

Zdroj: Vlastný výskum

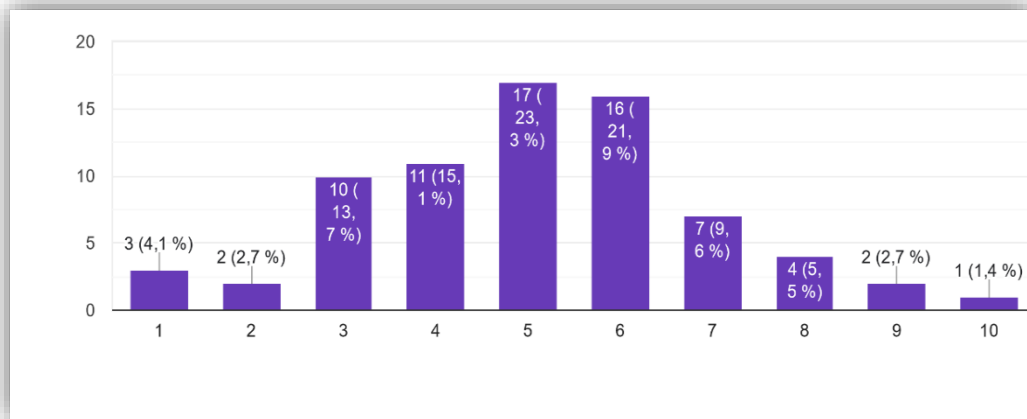
V rámci empirického výskumu bol skúmaný vnímaný rozvoj sociálnych služieb v komunitných centrách po roku 2014. Respondenti, sociálni pracovníci pôsobiaci v komunitných centrách, boli vyzvaní poskytnúť odpoveď na otázku, či v uvedenom období došlo k rozvoju sociálnych služieb, ktoré centrá poskytujú. Analýza frekvencií odpovedí naznačuje diferencované vnímanie rozvoja založené na vekových kategóriách, pohlaví a veľkosti obce, v ktorej sa komunitné centrum nachádza.

Výsledky ukázali, že veková skupina nad 45 rokov a skupina od 30 do 45 rokov sú rovnako zastúpené medzi respondentmi, ktorí nepovažujú služby za rozvinuté. Naopak, medzi tými, ktorí pozitívny rozvoj vnímajú, prevláda skupina nad 45 rokov, nasledovaná skupinou od 30 do 45 rokov a najmenej zastúpenou skupinou sú respondenti do 30 rokov veku. Tento rozdiel môže signalizovať generacionalisticky podmienený pohľad na rozvoj služieb, kde staršie generácie sociálnych pracovníkov môžu mať tendenciu vnímať zmeny v službách pozitívnejšie alebo sú možno viac oboznámení s historickým kontextom a evolúciou týchto služieb.

Pokiaľ ide o pohlavie respondentov, z dát je zrejmá výrazná prevažujúca tendencia žien vnímať rozvoj komunitných centier pozitívne, oproti mužom, ktorí tvoria menšinu vnímajúcu služby ako rozvinuté. Tento rozdiel môže byť odrazom genderovo špecifických prístupov k práci v sociálnych službách alebo môže odrážať rozdielnu reprezentáciu pohlaví v tomto odbore.

Z hľadiska veľkosti obce bolo zistené, že respondenti z malých obcí sú menej sklonní vnímať rozvoj komunitných centier v porovnaní s respondentmi zo stredných obcí, kde bola väčšina respondentov (viac ako polovica) schopná identifikovať pozitívne zmeny v poskytovaných službách. Respondenti z veľkých obcí tvorili najmenší podiel tých, ktorí vnímali rozvoj. Rozpoznanie faktorov, ktoré ovplyvňujú vnímanie sociálnych pracovníkov o rozvoji služieb, môže pomôcť pri tvorbe cielenejších stratégií na posilnenie a podporu komunitných centier v rôznych sociogeografických kontextoch. Výskum však má svoje obmedzenia, pretože neberie do úvahy kvantitatívne a kontextové aspekty, ktoré by mohli poskytnúť hlbšie porozumenie získaných dát.

Graf č. 8 Stav komunitných centier v roku 2023 pred zmenou v podpore z národných projektov

Zdroj: Vlastný výskum

Analýza vnímania súčasného stavu komunitných centier sociálnymi pracovníkmi, založená na odpovediach 73 respondentov, ukazuje, že hodnotenia sú rozložené naprieč celým spektrom škály od 1 do 10. Nízke hodnoty 1 a 2, ktoré symbolizujú minimálny rozvoj, boli zriedkavo zvolené s frekvenciou 3 a 2 odpovede. Stredný rozsah škály, konkrétne hodnoty 3 až 6, mal vyššiu frekvenciu odpovedí, čo naznačuje, že väčšina sociálnych pracovníkov hodnotí stav komunitných centier ako stredne rozvinutý. Hodnoty 3 a 4 boli označené 10-krát a 11-krát, hodnota 5 bola najčastejšou voľbou s 17 odpoveďami a hodnota 6 nasledovala s 16 odpoveďami. Vyššie hodnoty 7 a 8, ktoré indikujú lepší rozvoj komunitných centier, boli uvedené 7 a 4-krát, zatiaľ čo najvyššie hodnoty 9 a 10 boli zvolené len 2-krát a 1-krát.

Z tohto rozloženia je zrejmé, že sociálni pracovníci majú tendenciu k hodnoteniu súčasného stavu komunitných centier ako priemerného, s dôrazom na strednú časť hodnotiacej škály, hoci zastúpenie odpovedí vo vyšších aj nižších hodnotách poukazuje na rozmanité vnímanie situácie. Absencia chýbajúcich odpovedí znamená, že všetci oslovení sociálni pracovníci sa zúčastnili a poskytli svoje hodnotenie.

Záver:

V rámci predmetného výskumu, boli potvrdené nasledujúce hypotézy:

1. Hypotéza o výraznom významnom náraste počtu novozriadených

komunitných centier po roku 2014 v porovnaní s obdobím pred rokom 2014 bola potvrdená. Respondenti, sociálni pracovníci pôsobiaci v komunitných centrách, potvrdili zvýšený počet týchto centier, čím

- bol indikátor "Zvýšený počet komunitných centier po roku 2014" pozitívne verifikovaný.
2. Hypotéza o potrebe ďalších legislatívnych zmien pre umožnenie ďalšieho rozvoja komunitných centier, rozporu medzi existujúcim legislatívnym stavom a identifikovanými potrebami bola tiež potvrdená. Výsledky ukázali, že respondenti identifikujú nutnosť legislatívnych úprav, ktoré by podporili expanziu a zlepšenie funkčnosti komunitných centier, čo súhlasí s indikátorom "Nutnosť legislatívnych zmien na podporu rozvoja komunitných centier".
 3. Pri tretej hypotéze o existencii významnom rozdielne vo fungovaní komunitných centier pred rokom 2014 a po roku 2014 respondenti potvrdili prínos doterajších legislatívnych zmien pre komunitné centrá, respondenti hodnotili efektivitu predchádzajúcich legislatívnych zmien na rozvoj komunitných centier. Výsledkom bolo pozitívne hodnotenie, čím sa potvrdil indikátor "Prínosy doterajších legislatívnych zmien pre komunitné centrá".
 4. Posledná hypotéza, týkajúca sa možnej existencie štatisticky významného vzťahu medzi

veľkosťou obce a spoluprácou s komunitným centrom bola prostredníctvom indikátora potreby primeranej legislatívnej úpravy významu obcí v procese ďalšieho rozvoja komunitných centier potvrdená. Respondenti vyjadrili, že je potrebné legislatívne podporiť úlohu obcí, aby sa mohli efektívnejšie angažovať v rozvoji komunitných centier, čím sa pozitívne verifikoval indikátor "Potreba legislatívneho zakotvenia úlohy zodpovedných orgánov pri rozvoji komunitných centier". K potvrdeniu hypotézy došlo aj na základe kvantitatívnych výsledkov z tabuliek č.12, č.13 a č.14 - údaje potvrdzujú hypotézu, že veľkosť obce má významný vzťah s úrovňou spolupráce s komunitnými centrami, pričom menšie a stredne veľké obce majú tendenciu preukazovať silnejšiu spoluprácu ako veľké obce. Okrem toho obce, ktoré sú aktívne v spolupráci s komunitnými centrami, majú väčšiu pravdepodobnosť zapojenia sa do ďalších komunitných aktivít, čo je podporené štatisticky významným vzťahom medzi spoluprácou obce a komunitou. Výsledky naznačujú, že menšia veľkosť obce a aktívna spolupráca s komunitnými centrami

môžu pozitívne prispievať k celkovej úrovni komunitného zapojenia.

Zoznam použitej literatúry:

AUTORSKÝ KOLEKTÍV. Rozvoj komunitných sociálnych služieb.

Bratislava: Rada pre poradenstvo v sociálnej práci, 2006. ISBN 80-969581-7-8.

CRESWELL, J. W. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 4th ed. Thousand Oaks: Sage Publications, 2014. ISBN 978-1452226101.

HENDL, J. a kol. 2005. *Kvalitatívni výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HENDL, J. 2012. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. 4. rozšírené vydanie, Praha: Portál, 2012. 736 s. ISBN 978-80-262-0200-4.

GAVORA, P. 2006. Sprievodca metodológiou kvalitatívneho výskumu. Bratislava: Desing, 2006. 239 s. ISBN 80-88904-46-3.

KINKOR, M. Komunitná práca. In: O. MATOUŠEK et al. *Metódy a riadenie sociálnej práce*. Praha: Portál, 2003, s. 251 - 270. ISBN 80-7178-473-7.

LEDWITH, M. *Community Development* (Komunitný rozvoj). Bristol: The Policy

Press University of Bristol, 2005. ISBN 1-86124-695-6.

ŠKODOVÁ, Zuzana. *Praktický úvod do metodológie výskumnej práce*. Martin: Univerzita Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, 2013, 65 s. Vysokoškolské skriptá. ISBN 978-80-89544-43-1.

Kontakt na autora:

Mgr. Martina Servanská, MBA

Externý doktorand

Vysoká škola zdravotníctva asociálnej práce sv. Alžbety

810 00 Bratislava, Nám. 1. mája

Slovensko

martina.servanska21@seuniversity.eu